

VIKTOR GYUGO HAYOTI VA IJODI

Raxmonova Sabina Zafarjon qizi

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti

Tarjimonlik fakulteti 3-kurs talabasi

Annotatsiya: *Maqolada Viktor Gyugoning hayoti va ijodi, uning frantsuz romantizmi uchun ahamiyati va zamonaviy adabiyotga ta'siri haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *Gyugo, estetika, san'at, romantizm, drama, grotesk, tragik, kulgili, yuksak, past*

KIRISH

Insoniyatning o'ziga bo'lgan ishonchi va takabburlikiga qaramay, uning tarixida birinchi darajali nuroniylar ko'p bo'lmagan. Va ayniqsa, Viktor Gyugo kabi miqyosda, uni Ivan Franko "Gallik" dahosining eng yaxshi vakili deb atagan. Uning zamondoshlari buyuk frantsuz adabiyotining "oltin tudasi": F.Şatobrian, P.Beranjer, A.Stendal, O.Balzak, A.Myuset. Jorj Sand, ota va o'g'il Dyuma, aka-uka Gonkur, Gi de Mopasan, G.Flober, E.Zola, A.Daudet, K.Bodler... Har bir ism nafaqat frantsuz, balki jahon klassikasi.

Viktor Gyugo bu cho'qqilardan birortasini ham aylanib o'tmay, nafaqat ulug'vorlik va shon-shuhrat kunlarida, balki qonli to'fonlar, ayanchli ofatlar davrida ham uni yuksaklarga ko'targan betakror vakil sifatida bu cho'qqilardan ko'tariladi. U ma'lum darajada butun insoniyatning tarixiy taraqqiyotiga zamin yaratgan va bugungi kunda davlat arbobi va ehtiyotkorlik, yuksak milliy g'urur tuyg'usini namoyon etayotgan yangi Fransiyaning doyasi bo'ldi.

Gyugo ijodi - she'riyati, publitsistikasi, badiiy adabiyoti - 19-asrni boshdan kechirgan mafkuraviy izlanishlar, kelajakka bo'lgan optimistik intilishlar markazidir. Ideal, axloqiy utopiya Gyugo dahosining kuchli tomonlari, uni qadrlagan L.Tolstoy kabi hozir bizdan ortda emas, balki bizdan oldinda.

Gyugoning romanlarida doimo borliqning cheksiz qiymatini his qilish - va Injil haqiqatlari - abadiylik va Xudo haqidagi va abadiy amrlarni buzish orqali inson va insoniyat o'zini yo'q qiladi. Bu haqiqatlar abadiy qiymatga ega.

Viktor Gyugoning shaxsiyati o'zining ko'p qirraliligi bilan hayratlanarli. Dunyoda eng ko'p o'qiladigan frantsuz nosirlaridan biri, vatandoshlari uchun u, avvalo, buyuk xalq shoiri, frantsuz she'riyati va dramaturgiyasining islohotchisi, shuningdek, vatanparvar publitsist va demokrat siyosatchidir. U biluvchilarga g'ayrioddiy grafika ustasi, o'z asarlari mavzulariga asoslangan fantaziyalarning tinimsiz tortmasi sifatida tanilgan.

Ammo bu ko'p qirrali shaxsni belgilaydigan va uning faoliyatini jonlantiradigan asosiy narsa bor - bu insonga bo'lgan muhabbat, kam ta'minlanganlarga hamdardlik, mehr-oqibat va birodarlikka da'vatdir. Gyugo ijodiy merosining ba'zi jihatlari

allaqachon o'tmishga tegishli: bugungi kunda uning notiqlik va deklarativ pafosi, so'zli notiqligi, fikrlar va tasvirlarning ajoyib antitezalariga moyilligi eskirgandek tuyuladi. Vaholanki, Gyugo – demokrat, shaxsga nisbatan zo'rvonlik va zo'rvonlik dushmani, ijtimoiy va siyosiy adolatsizlik qurbonlarining olijanob himoyachisi – bizning zamondoshimiz bo'lib, yana ko'plab kitobxonlar avlodi qalbida aks-sado beradi. O'limi oldidan o'z faoliyatini sarhisob qilar ekan, asosli asoslar bilan aytgan kishini insoniyat unutmadi: “Kitoblarimda, dramalarimda, nasriy va she'rlarimda kichik va badbaxtni qo'llab-quvvatladim, qudratli va murosasizlarga yolvordim. Men hazil-mutoyiba, mahkum va fohishani inson huquqlariga qaytardim”.

Gyugo o'zining binar tafakkuri, "an'naviylik", tarafkashlik, "avtoritar" uslubi, gumanistik pafosi, romantizmi bilan talabga ega va bugungi kunda yangicha dolzarbdir. Buni Frantsiyadagi Gyugo jamiyatining eng qiziqarli asarlari, shoir, yozuvchi, dramaturg, tanqidchi, publitsist, fuqaro - "momaqaldiraq" tavalludining 200 yilligiga bag'ishlangan turli konferentsiyalar va nashrlar aniq isbotlaydi. dunyo bo'ronga o'xshaydi."

Gyugo - Olympio, Orpheus, reveur sacre - 20-asr o'tgan asrlar va romantizm bilan olib borilgan va hozirda 21-asrda davom etayotgan muloqotning ishtirokchisi bo'lib kelmoqda. “Biz hammamiz Viktor Gyugo, Gomer va Umar Xayyomning ukasi, Dante, Shekspir va Gyotening madaniyatimizning buyuk daraxti ustidagi farzandlarimiz...” deb yozadi zamonaviy fransuz olimi.

VIKTOR GYUGONING ROMANTIZMI

Viktor Gyugoning hayoti deyarli butun 19-asrni qamrab oldi. Uning ruhi, xuddi sezgir kamon kabi, bu buyuk davrning barcha g'ayrioddiy voqealariga javob beradi. U Napoleon Iga qoyil qoldi, burbonlarning tiklanishi va ular yaratgan reaksion rejimdan, 1848 yilgi inqilobdan va 1851 yil dekabrda qonli to'ntarishdan omon qoldi. Xalq vakillari palatasi a'zosi va radikal partiya rahbari sifatida u Napoleon III rejimi bilan murosa qilmadi va hijrat qilishga majbur bo'ldi – uning surgunligi deyarli 20 yil davom etdi! Qaytib kelgach, u so'l, radikal demokratik qanotga qo'shiladi, Lui Blan va mashhur Garibaldi bilan birlashadi. Parij kommunasi haqida u shunday dedi: "Men qizillarning ham, oqlarning ham jinoyatidan nafratlanaman", lekin u Versal xalqi tomonidan Parij ishchilariga qarshi amalga oshirilgan qirg'inni aniq qoraladi. U har qanday terrorni qat'iyan rad etdi va o'lim jazosiga qat'iy qarshi chiqdi.

Tarjimai hol mualliflaridan biri Viktor Gyugoni “kurash dahosi” deb atasa, ikkinchisi yozuvchining uzoq umrini tinimsiz mehnat yillari deb baholagan. Va ikkalasi ham to'g'ri edi. Chunki kurash va mehnatgina chinakam daholikning eng yuksak namoyonidir. Viktor Gyugo yozgan narsalarni yuzta birlashtirilgan jildga sig'dirib bo'lmaydi. Uning qalamidan ko'plab she'riy to'plamlar, romanlar, hikoyalar, dramalar, siyosiy risolalar, jurnal va gazeta maqolalari, parlament nutqlari, xotiralar, Evropa va Amerikadagi zamondoshlariga yo'llangan aql bovar qilmaydigan miqdordagi xatlar keldi. Bundan tashqari, tizimli ravishda saqlanadigan daftarlar va kundaliklarni qo'shish kerak, ularning muhim qismi bugungi kungacha nashr etilmagan.

Viktor Gyugo hayotda ham, ijodda ham romantik, lekin uning romantizmi hayot haqiqatidan kelib chiqqan va adolatli ijtimoiy g'oyani qaror toptirishga qaratilgan. Bu so'zning eng yaxshi ma'nosida siyosiylashgan yozuvchi.

"...Bizga e'tiroz bildiradilar: ijtimoiy she'riyatga, insonparvar she'riyatga, xalq uchun she'riyatga xizmat qilish, yomonlikdan nolimoq, yaxshilikni himoya qilmoq, xalqning g'azabini baland ovozda gapirmoq, bosqinchilarni oyoqosti qilmoq, nopoklarni umidsizlikka undamoq. , kuchsiz odamni ozod qilish, ruhlarni oldinga va zulmatni orqaga surish, yovuz va zolimlar borligini eslash, qamoqxona kameralarini tozalash, axlatxonalarni jamoat kanalizatsiyasi bilan bo'shatish - shuning uchun Polihimniya yenglarini shimarib, bu iflos ish qiladimi? uf! Qanday qilib bu mumkin! - Nega endi yo'q?" - tuzatib bo'lmaydigan "tozalovchi" o'z raqiblariga polemik va qizg'in murojaat qildi.

Uning har bir asari – nasriy, she'riy, dramatik – ezgulik va adolat madhiyasi, chetlanganlarni himoya qiluvchi so'zdir.

Uning klassitsizm ruhidagi birinchi she'rlar to'plamida podshoh va uning saroy zodagonlarini ulug'ladi, din va o'rta asrlarni ulug'ladi.

Agar she'riyatda Gyugo tabiat va inson qalbini chuqur shaxsiy idrok etishni ifoda etsa, "Notr-Dam sobori" romanida u hayotning, bu holda o'rta asrlarning keng epik aksini berishga birinchi urinishdir. Valter Skott tomonidan Yevropa adabiyotiga kiritilgan tarixiy roman janri Gyugoda ham, uning avlodining ko'plab yozuvchilarida ham katta qiziqish uyg'otdi. Aynan romantizm davrida tarixiy ong butun Yevropa adabiyotida yaqqol namoyon bo'ldi. Ayni paytda tarixiy xarakterga ega ko'plab romanlar, qissalar va dramalar paydo bo'ladi va bu asarlarning mualliflari odatda muhim voqealar va keng ommabop harakatlar (masalan, Alfred de) bilan ajralib turadigan o'tmishning eng notinch, burilishli davrlariga murojaat qilishadi. Vigni "Avliyo-Mars" romanida, Merime "Charlz IX zamonlari yilnomasi"da yoki Balzak "Chouans" da).

Ayniqsa, qiziquvchanlik bilan, romantiklar - va ular orasida Gyugo - O'rta asrlarga murojaat qilishdi. Agar ularning o'tmishdoshlari XVIII asr ma'rifatparvarlari bo'lsa. - o'rta asrlarni butunlay e'tiborsiz qoldirib, bu qorong'u davr, aqlli odamlarning e'tiboriga loyiq emas deb hisoblagan, keyin romantiklar o'sha paytda ham feodal vahshiylikka yuksak badiiy va ma'naviy qadriyatlar qarshi turishini aniqladilar.

Gyugoning uzoq o'tmishga murojaat qilishi o'z davrining madaniy hayotidagi uchta omil: adabiyotda tarixiy mavzularning keng qo'llanilishi, romantik talqin qilingan o'rta asrlarga bo'lgan qiziqish va tarixiy va me'moriy yodgorliklarni muhofaza qilish uchun kurash bilan bog'liq. Romantiklarning o'rta asrlarga bo'lgan qiziqishi asosan antik davrga klassik e'tiborga munosabat sifatida paydo bo'lgan. Bu davr zulmat va jaholat saltanati bo'lgan, insoniyatning ilg'or taraqqiyoti tarixida foydasiz bo'lgan 18-asr ma'rifatparvar adiblari sharofati bilan tarqalib ketgan o'rta asrlarga nisbatan nafratli munosabatni yengish istagi ham o'z o'rniga ega bo'ldi. bu erda rol. Va nihoyat, deyarli, asosan, o'rta asrlar romantiklarni o'zining g'ayrioddiylik, burjua

hayoti nasriga qarama-qarshiligi, zerikarli kundalik hayoti bilan o'ziga jalb qildi. Bu erda romantiklar ishongan holda, butun, buyuk qahramonlar, kuchli ehtiroslar, ekspluatatsiyalar va e'tiqodlar uchun shahidlik bilan uchrashish mumkin edi. Bularning barchasi hali ham o'rta asrlarning etarli ma'lumotga ega bo'lmaganligi bilan bog'liq bo'lgan ma'lum bir sirning aurasida qabul qilingan, bu esa romantik yozuvchilar uchun alohida ahamiyatga ega bo'lgan xalq ertaklari va afsonalariga murojaat qilish bilan qoplangan. Gyugo 1827-yilda muallifning "Kromvel" dramasi yozgan so'zboshisida o'zining o'rta asrlarning roli haqidagi fikrini bayon qilgan, u demokratik fikrlovchi frantsuz romantiklarining manifestiga aylangan va Gyugoning estetik pozitsiyasini ifodalagan va u o'z hayotining oxirigacha shunga amal qilgan. hayot.

Gyugo o'zining so'zboshisini jamiyat tarixiga bog'liq bo'lgan adabiyot tarixi haqidagi o'z konsepsiyasini bayon qilishdan boshlaydi. Gyugoning fikricha, tsivilizatsiya tarixidagi birinchi buyuk davr ibtidoiy davr bo'lib, inson o'z ongida birinchi marta olamdan ajralib, uning naqadar go'zal ekanligini anglay boshlagan va koinotdan o'z zavq-shavqini ifoda eta boshlagan. ibtidoiy davrning hukmron janri lirik she'riyat. Gyugo ikkinchi davr, antik davrning o'ziga xosligini shundan ko'radiki, bu davrda inson tarix yaratishga kirishadi, jamiyat yaratadi, o'zini boshqa odamlar bilan aloqalar orqali amalga oshiradi, bu davrda adabiyotning yetakchi turi epikdir.

O'rta asrlardan boshlab, deydi Gyugo, yangi dunyoqarash belgisi ostida turgan yangi davr - nasroniylik, insonda erdagi va samoviy, buzuq va o'lmas, hayvoniy va ilohiy tamoyillar o'rtasidagi doimiy kurashni ko'radi. Inson go'yo ikki xil mavjudotdan iborat: "biri o'lik, ikkinchisi o'lmas, biri nafs, ikkinchisi jismonan, biri nafs, ehtiyoj va ehtiroslar bilan tig'langan, ikkinchisi zavq va orzular qanotida salqin". Inson qalbining bu ikki tamoyili kurashi o'z mohiyatiga ko'ra dramatikdir: "... bu kundalik qarama-qarshilik, hayotda doimo bir-biriga qarama-qarshi bo'lib, bir-biriga qarshi turadigan ikki tamoyilning daqiqalik kurashi bo'lmasa, drama nima? qabrga beshik?" Demak, insoniyat tarixidagi uchinchi davr dramaturgiyaning adabiy janriga mos keladi.

U an'anaviy "birliklarni", janrlarni qat'iy taqsimlashning o'lik qoidalarini rad etdi va san'at sohasiga komiksni tragik bilan, xunukni go'zal bilan, asosni ulug'vor bilan kiritishga chaqirdi. Gyugo tomonidan ishlab chiqilgan grotesk nazariyasi butun metafizik xarakteri bilan hayotni 17-18-asrlar klassik maktabi ruxsat etilganidan ko'ra to'liqroq san'atda gavdalantirish istagini ifoda etdi. Ushbu adabiy hujjatda Gyugo romantizm dasturini belgilab beradi. U shunday deb hayqiradi: "Qoidalar, naqshlar yo'q; yoki to'g'rirog'i, barcha san'atda hukmronlik qiluvchi tabiatning umumiy qonuniyatlari va har bir mavzuga xos bo'lgan talablardan kelib chiqadigan har bir asar uchun alohida qonuniyatlardan boshqa qoidalar yo'q".

Gyugoning ishonchi komilki, tabiat va jamiyatda mavjud bo'lgan hamma narsa san'atda aks etishi mumkin. San'at hech narsa bilan cheklanmasligi kerak, o'z mohiyatiga ko'ra haqiqat bo'lishi kerak. Biroq, Gyugoning san'atdagi haqiqatga bo'lgan talabi romantik yozuvchiga xos bo'lgan shartli edi. Bir tomondan, drama hayotni aks

ettiruvchi oyna ekanligini ta'kidlab, bu oynaning o'ziga xos xususiyatini ta'kidlaydi; Gyugoning ta'kidlashicha, buning uchun "yorug'lik nurlarini to'plash va zichlashtirish, ko'zgudan yorug'lik, yorug'likdan olov yaratish!" Hayot haqiqati voqelikni romantiklashtirish, uning kundalik qobig'i orqasida yaxshilik va yomonlikning ikki qutbli tamoyillarining abadiy kurashini ko'rsatish uchun yaratilgan rassom tasavvurida kuchli o'zgarishlarga, mubolag'alarga duchor bo'ladi.

Bu yana bir taklifga olib keladi: rassom voqelikni ixchamlashtirish, kuchaytirish va o'zgartirish orqali oddiyini emas, balki istisnani ko'rsatadi, u ekstremal va kontrastlarni tortadi. Faqat shu tarzda u insondagi hayvoniy va ilohiy tamoyillarni ochib berishi mumkin.

Ekstremallarni tasvirlashga chaqirish Gyugo estetikasining asoslaridan biridir. Yozuvchi o'z asarida muttasil qarama-qarshilikka, bo'rttirib ko'rsatishga, xunuk va go'zalni, kulgili va fojialilikni grotesk yonma-yon qo'yishga murojaat qiladi.

V.Gyugoning ishqiy dasturi Fransiya adabiy hayotida progressiv rol o'ynadi. Gyugo o'z islohotining demokratik xususiyatini ta'kidladi. 1830 yilda u shunday deb yozgan edi: "Adabiy erkinlik siyosiy erkinlikning qizidir. Bu tamoyil asr tamoyilidir va u g'alaba qozonadi". 1830 yil iyul inqilobi restavratsiyaning reaksion rejimiga chek qo'ydi. Parijliklar iyul kunlarida jasorat va jo'shqinlik ko'rsatdilar.

Frantsiyadagi voqealar uning chegaralaridan tashqarida ham iliq munosabatda bo'ldi.

Gyugoning iste'dodi - shoir, yozuvchi, dramaturg - aynan shu yillarda namoyon bo'ldi. Uning "Ernani", "Qirol mazza qiladi", "Ruy Blaz" dramalari syujet shiddati, yorqin ishqiy ziddiyatlari, monologlar ishtiyoqi bilan ajralib turadi. Ular saroy hayotining bo'shligi va ahamiyatsizligini, monarxlar zulmini, saroy a'yonlarining ikkiyuzlamachi va shafqatsizligini fosh qiladi. Gyugo dramalarining ijobiy qahramonlari - hokimiyat bilan to'qnash keladigan jasur, irodali odamlar.

GYUGONING BIRINCHI TARIXIY ROMANI NOTR DAMDIR

Biz ushbu asarda ko'rib chiqayotgan "Notr-Dam sobori" romani Gyugo tomonidan ilgari surilgan barcha estetik tamoyillar nafaqat nazariyotchining manifesti, balki yozuvchi tomonidan chuqur o'ylangan va his qilingan ijod asoslari ekanligiga ishonchli dalil beradi.

Ushbu afsonaviy romanning asosi, o'zagi etuk Gyugoning butun ijodiy faoliyati davomida o'zgarmagan tarixiy jarayonga ikki dunyo tamoyillari - yaxshilik va yomonlik, rahm-shafqat va shafqatsizlik, rahm-shafqat va murosasizlik, his-tuyg'ular o'rtasidagi abadiy qarama-qarshilik sifatida qarashdir. va sabab. Turli davrlardagi ushbu jang maydoni Gyugoni aniq tarixiy vaziyatni tahlil qilishdan ko'ra ko'proq jalb qiladi. Shunday qilib, taniqli tarix supra-tarixizm, qahramonlarning ramziyligi, psixologizmning abadiy tabiati. Gyugoning o'zi ham ochiqchasiga e'tirof etdiki, tarix uni romanga qiziqitirmaydi: "Kitobning tarixga da'vosi yo'q, faqat ma'lum bir bilim va ehtiyotkorlik bilan tasvirlashdan tashqari, faqat qisqacha va ibtidoiy vaziyatni tasvirlash uchun. axloq, e'tiqod, qonunlar, san'at, nihoyat, XV asrda sivilizatsiya. Biroq,

bu kitobdagi asosiy narsa emas. Agar uning bir fazilati bo'lsa, u xayol, injiqlik va xayoliy asardir". Biroq, ishonchli ma'lumki, XV asrda sobor va Parijni tasvirlash, davrning axloqini tasvirlash uchun Gyugo juda ko'p tarixiy materiallarni o'rgangan. Shu maqsadda u barcha tarixiy asarlarni, xronikalarni, nizomlarni, inventarlarni va boshqa hujjatlarni diqqat bilan o'rganib chiqdi, ulardan Lyudovik XI davridagi frantsuz o'rta asrlarining axloqi, siyosiy institutlari va me'morchiligi haqida ma'lumot olish mumkin edi. Kitob manbalari yozuvchining o'z kuzatishlari bilan to'ldirildi, ayniqsa, gotika me'morchiligiga bo'lgan ishtiyoqi bilan u har bir tafsilotini ko'rib chiqqan sobor binosi haqida.

Soborning tosh va yog'och haykallari uning fantaziyasining asosiy ohangini aniqladi. O'rta asr tadqiqotchilari Gyugoning "hujjatlari" ni sinchkovlik bilan tekshirdilar va yozuvchi har doim ham o'z ma'lumotlarini birlamchi manbalardan olmaganiga qaramay, undagi jiddiy xatolarni topa olmadilar.

Gyugoning o'rta asrlarga nisbatan romantik qarashlarining o'ziga xos xususiyati shundaki, u tarixiy lazzatni hurmat qilgan holda, romanning birinchi rejasiga tarixiy emas, balki uydirma va asosan romantik qahramonlarni (masalan, dahshatli xunuk qo'ng'iroqchi Kvazimodo, maftunkor lo'li Esmeralda) olib keldi. va arxideakon Klod Frollo, iblislarining ehtiroslariga ega). Bu uning "tasavvur, injiqlik va fantaziya asari" deb atagan romanining tarixiy vazifasidan keyingi ikkinchi vazifasiga juda mos edi.

Ammo romanda barcha qahramonlarni o'z atrofida birlashtirib, romanning deyarli barcha asosiy syujet chiziqlarini bir to'pga o'rab olgan "personaj" bor. Bu personajning nomi Gyugo asari nomiga kiritilgan. Bu nom Notr-Dam sobori.

Muallifning roman harakatini Notr-Dam sobori atrofida tashkil etish g'oyasi tasodifiy emas: u Gyugoning qadimiy me'morchilikka bo'lgan ishtiyoqini va o'rta asr yodgorliklarini himoya qilishdagi faoliyatini aks ettirgan. Gyugo soborga ayniqsa 1828 yilda do'stlari - yozuvchi Nodier, haykaltarosh Devid d'Anje va rassom Delakrua bilan eski Parij bo'ylab sayr qilganda tez-tez tashrif buyurgan. U soborning birinchi vikarisi, keyinchalik rasmiy cherkov tomonidan bid'atchi deb tan olingan mistik asarlar muallifi Abbot Egge bilan uchrashdi va unga binoning me'moriy ramziyligini tushunishga yordam berdi. Shubhasiz, Abbot Eggening rang-barang siymosi Klod Frollo uchun yozuvchining prototipi bo'lib xizmat qildi. Shu bilan birga, Gyugo tarixiy asarlarni o'rgangan, Sauvalning "Parij shahri qadimiylari tarixi va o'rganilishi" (1654), Dyu Brelning "Parij qadimiylarini ko'rib chiqish" (1612) kabi kitoblardan ko'plab parchalar yaratgan. Romanga tayyorgarlik juda puxta va puxtalik bilan olib borildi; Kichik qahramonlarning ismlari, jumladan Per Gringuar ham Gyugo tomonidan ixtiro qilinmagan; ularning barchasi qadimgi manbalardan olingan.

Yuqorida aytib o'tilgan Gyugoning o'tmish me'moriy yodgorliklari taqdiri bilan bog'liq tashvishi deyarli butun roman davomida aniq ko'rinadi.

1830 yilgi inqilob arafasida boshlangan ushbu romanning yaratilish mazmunini eslash juda muhim. "Uch shonli kun"da xalq ko'rsatgan qahramonlik, taqdirni hal qilgan to'siqli janglar kunlarida. O'sha paytda burbonlar chaqirildi, Gyugo shu qadar

maftun bo'ldiki, u "Sobor ..." ustida boshlagan ishni to'xtatishga majbur bo'ldi. "Tashqi dunyo taassurotlaridan o'zingizni to'sish mumkin emas", deb yozgan u Lamartinga. "Bunday bir damda na san'at, na teatr, na she'riyat... Siyosat nafasingga aylanadi". Biroq, Gyugo tez orada roman ustida ishlashni davom ettirdi, uyga bir shisha siyoh bilan qamab qo'ydi va hatto tashqariga chiqmaslik uchun kiyimlarini qulflab qo'ydi. Besh oy o'tgach, 1831-yilning yanvarida, nashriyotga va'da qilinganidek, u tayyor qo'lyozmani stol ustiga qo'ydi. Inqilob cho'qqilarida yaratilgan ushbu roman muallifning frantsuz xalqining qahramonligi va ijodiy dahosiga qoyil qolishini, uning kelajakdagi buyuk ishlarining boshlanishini uzoq tarixda topish istagini o'zida mujassam etgani ajablanarli emas.

Uchinchi kitobning birinchi bobi "Bizning ayolimiz sobori" deb nomlanadi. Unda Gyugo soborning yaratilish tarixi haqida she'riy shaklda so'zlaydi, binoning arxitektura tarixining ma'lum bir bosqichiga mansubligini juda professional va batafsil tavsiflaydi, uning buyukligi va go'zalligini yuksak uslubda tasvirlaydi: "Birinchi navbatda Hammasi - eng yorqin misollar bilan cheklanib qolsak, shuni ta'kidlash kerakki, arxitektura tarixida bu soborning jabhasi bo'lgan sahifadan go'zalroq sahifa bo'lishi dargumon... U ulkan toshga o'xshaydi. simfoniya; ham inson, ham odamlarning ulkan ijodi, birlashgan va murakkab, xuddi u bilan bog'liq bo'lgan Iliada va Romancero; butun bir davrning barcha kuchlari uyg'unligining ajoyib natijasi, bu erda har bir toshdan rassomning dahosi tomonidan boshqariladigan yuzlab shakllarga ega bo'lgan ishchining tasavvuri chayqaladi; bir so'z bilan aytganda, inson qo'lining yaratilishi xuddi Xudoning yaratilishiga o'xshab qudratli va mo'l-ko'ldir, u o'zining ikkilik xususiyatini: xilma-xillik va abadiylikni undan olganga o'xshaydi.

Muallif Gyugo sobori sifatida ko'rgan insoniyat tarixining ulug'vor yodgorligini yaratgan inson dahosiga hayrat bilan qarash bilan birga, bunday go'zal binoning odamlar tomonidan saqlanmayotgani va muhofaza qilinmayotganidan g'azab va qayg'usini bildiradi. U shunday deb yozadi: "Notr-Dam sobori hali ham olijanob va mahobatli bino. Ammo sobor qanchalik go'zal, eskirgan bo'lmasin, qadimiylarning muhtaram yodgorligiga ham yillar, ham odamlar keltirgan son-sanoqsiz vayronagarchilik va zararni ko'rib, qayg'u va g'azabdan o'zini tutolmay bo'lmaydi... Bu patriarxning peshonasida. Bizning soborlarimizda, ajinlar yonida siz doimo chandiqni ko'rasiz ...

Uning xarobalarida ko'p yoki kamroq chuqur vayronagarchilikning uch turini ajratib ko'rsatish mumkin: birinchi navbatda, vaqt qo'li bilan ko'zga tashlanmasdan o'yilgan va binolarning sirtini zang bilan qoplaganlari ko'zga tashlanadi; keyin siyosiy va diniy tartibsizliklar qo'shinlari, tabiatan ko'r va g'azablanib, tasodifan ularga yugurishdi; modani yo'q qilishni tugatdi, tobora ko'proq da'vogar va kulgili bo'lib, bir-birini arxitekturaning muqarrar pasayishi bilan almashtirdi ...

O'rta asrlarning ajoyib cherkovlari bilan ikki yuz yil davomida aynan shunday qilishgan. Ular har qanday tarzda - ichkarida ham, tashqarisida ham bo'linadi. Ruhoniy

ularni qayta bo'yaydi, me'mor ularni qirib tashlaydi; keyin odamlar kelib, ularni yo'q qiladilar ».

Romanning boshida Gyugo o'quvchiga aytadi: "Bir necha yil oldin Parijdagi Notr-Dam soborini ko'zdan kechirar ekan, aniqrog'i, uni o'rganar ekan, ushbu kitob muallifi qorong'uda devorga yozilgan so'zni topdi. minoralardan birining burchagi.

Bu so'z yunoncha "Tosh" degan ma'noni anglatadi. "Sobor" dagi qahramonlarning taqdiri ishning boshida e'lon qilingan taqdir tomonidan boshqariladi. Bu erda tosh barcha harakat yo'nalishlari qandaydir tarzda birlashadigan sobor tasvirida ramziy va timsollangan. Kengash cherkov rolini yanada kengroq ifodalaydi, deb hisoblash mumkin: dogmatik dunyoqarash - o'rta asrlarda; bu dunyoqarash insonni xuddi Kengash individual personajlar taqdirini o'ziga singdirganidek o'ziga bo'ysundiradi. Shunday qilib, Gyugo roman sodir bo'lgan davrning xarakterli xususiyatlaridan birini beradi.

Shuni ta'kidlash kerakki, agar keksa avlod romantiklari gotika ibodatxonasida o'rta asrlarning sirli g'oyalari ifodasini ko'rgan bo'lsa va u bilan kundalik azob-uqubatlardan din bag'riga va dunyoviy orzularga qochish istagini bog'lagan bo'lsa, u holda Gyugo uchun O'rta asr gotikasi - bu ajoyib xalq san'ati, sobor esa mistik bo'lmagan, ammo eng kundalik ehtiroslar maydonidir.

Gyugoning zamondoshlari uni romanida etarlicha katolik bo'lmagani uchun qoraladilar. Gyugoni "roman Shekspiri" va uning "Sobori"ni "buyuk asar" deb atagan Lamartin, uning ma'badida "siz xohlagan hamma narsa bor, lekin unda dinning zarrasi yo'q" deb yozgan. Gyugo Klod Frollo taqdiri misolidan foydalanib, romanda tasvirlangan Frantsiya uchun XV asrning oxiri bo'lgan Uyg'onish davri arafasida cherkov dogmatizmi va asketizmining muvaffaqiyatsizligini, ularning muqarrar qulashini ko'rsatishga intiladi.

Romanda shunday manzara bor. Soborning arxideakonining oldida, ziyoratgohning qattiq va bilimli qo'riqchisi Gutenberg bosmaxonasidan chiqqan birinchi bosma kitoblardan biri yotadi. Bu kechalari Klod Frolloning kamerasida sodir bo'ladi. Derazadan tashqarida soborning ma'yus qismi ko'tariladi.

"Arxideakon bir muncha vaqt jimgina ulkan binoni ko'zdan kechirdi, so'ng u xo'rsinib o'ng qo'lini stol ustida yotgan ochiq bosilgan kitobga, chap qo'lini Xonimiz soboriga uzatdi va ma'yus nigohini soborga qaratdi. , dedi:

- Voy! Bu buni o'ldiradi." (2, 169)

Gyugo tomonidan o'rta asr rohibiga tegishli fikr Gyugoning o'zi haqidagi fikrdir. U o'zining mantiqiy asosini oladi. U davom etadi: "...Shunday qilib, chumchuq Legion farishtasi oldida olti million qanotini ochib turganini ko'rib qo'rqib ketgan bo'lardi... Bu mis qo'chqorni kuzatib turgan jangchining qo'rquvi edi: " minora qulab tushadi". (2,170)

Tarixchi shoir keng umumlashmalarga asos topdi. U me'morchilik tarixini kuzatib boradi, unga "insoniyatning birinchi kitobi" sifatida qaraydi, bu avlodlarning jamoaviy xotirasini ko'rinadigan va mazmunli tasvirlarda birlashtirishga qaratilgan birinchi

urinishdir. Gyugo o'quvchi oldida ibtidoiy jamiyatdan qadimgi jamiyatgacha, antik jamiyatdan o'rta asrlargacha bo'lgan ulug'vor yurishni o'z ichiga oladi, Uyg'onish davrida to'xtab, XV-XVI asrlardagi mafkuraviy va ijtimoiy inqilob haqida gapiradi. chop etish. Bu yerda Gyugoning notiqligi o'zining cho'qqisiga chiqadi. U Muhriga madhiya yozadi:

"Bu qandaydir chumolilar uyasi. Bu xayolning oltin asalari asal olib keladigan uyasi.

Bu bino minglab qavatlardan iborat... Bu yerda hamma narsa uyg'unlikka to'la. Shekspir soboridan Bayron masjidigacha...

Biroq, ajoyib bino hali ham tugallanmagan ... Inson zoti hammasi iskala ustida. Har bir aql masondir."

Viktor Gyugoning metaforasini ishlatib, aytishimiz mumkinki, u kishi hayratga soladigan eng go'zal va mahobatli binolardan birini qurgan. zamondoshlari va tobora ko'proq yangi avlodlar unga qoyil qolishdan charchamaydilar.

Romanning boshida siz quyidagi satrlarni o'qishingiz mumkin: "Va endi na soborning ma'yus minorasi devoriga o'yilgan sirli so'zdan, na bu so'z juda achinarli tarzda ifodalangan noma'lum taqdirdan hech narsa qolmadi - hech narsa. Bu muallifning ularga kitoblarini bag'ishlagani mo'rt xotira bundan mustasno. Bir necha asr oldin bu so'zni devorga yozgan odam tiriklardan g'oyib bo'ldi; so'zning o'zi sobor devoridan g'oyib bo'ldi; Ehtimol, soborning o'zi tez orada er yuzidan yo'q bo'lib ketadi." (2.3) Biz Gyugoning soborning kelajagi haqidagi qayg'uli bashorati hali amalga oshmaganini bilamiz va biz bu amalga oshmasligiga ishonishni xohlaymiz. Insoniyat asta-sekin o'z qo'lining ishlariga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishni o'rganmoqda. Aftidan, yozuvchi va gumanist Viktor Gyugo vaqt shafqatsiz ekanligini tushunishga hissa qo'shgan, ammo uning halokatli hujumiga qarshi turish va toshda, metallda, so'z va jumalalarda gavdalangan ijodkor xalqning ruhini halokatdan himoya qilish insoniy burchidir.

Shuni ta'kidlash kerakki, o'sha davrning odamlari Viktor Gyugo va Valter Skottning ishlarida juda ko'p umumiylik bor edi. Biz uchun qiziq narsa bu mualliflarning tarixiy kontseptsiyasidir. Ularning asarlarida tarixni tushunish va tasvirlash quyida tahlil qilinadi.

"Notr-Dam sobori" romani misolidan foydalanib, biz muallif uchun tarix Gyugoga o'z muallifining niyatini to'liq ochib berishga yordam beradigan fon va qo'shimcha ekanligini ko'ramiz. Valter Skottda tarixiy tafsilotlar zarurat bo'lib, o'z navbatida harakatning rivojlanishi uchun fon ham bo'ladi; Syujetni tushunish uchun romandagi voqea muhim ahamiyatga ega. Va agar Gyugo uchun fikrlarining pirovard maqsadi falsafiy yoki axloqiy-axloqiy g'oya bo'lsa, V.Skott uchun yuqori g'oya ko'pincha vatanparvarlik doirasida yotadi, u ham tarixchilikka asoslanadi. Masalan, "Ivanhoe" romanida asosiy g'oya Angliyani birlashtirishdir. "Ivanhoe" romanining asosiy mojarosi ham tarixiy voqealarga asoslangan: Xastings jangidan so'ng, qit'adan kelgan musofirlar g'alaba qozonganidan so'ng, Angliyada Normanlar to'lqini boshlandi, bu

mahalliy aholining rad etilishiga sabab bo'ldi. Sakson urug'i va begona urug' o'rtasidagi to'qnashuv romandagi asosiy ziddiyatdir.

Viktor Gyugo romanlarida tarixiy shaxslar va voqeliklar ba'zan juda batafsil tasvirlangan (masalan, sobor tasviri), lekin bu tavsiflar ma'lum bir romantik g'oya haqida fikr yuritish uchun asos bo'lib, ularning tarixiy qiymati muhim emas. V. Skottning istorizmi ishonchli va realistik xususiyatlar bilan to'yingan (masalan, Briand apopleksiyadan vafot etgan Briand va Ivenhoe jangi).

Skott uchun milliy lazzat muhim ahamiyatga ega. Skott folklorini erta o'rganishni boshlagan shaxs sifatida ham kundalik tafsilotlarga, ham tarix rivojini keng ko'lamli tahlil qilishga katta e'tibor beradi. V.Gyugoning shaxs va joylar haqidagi ta'riflarida biz aniq milliy xususiyatlarni ko'rmayapmiz. Ular jamoaviy va ma'lum bir millatning vakillari emas, balki mutlaq xarakterli xususiyatning tashuvchilari. (Esmeralda, Kvazimodo va yahudiy Rebekka va Sedrik Saksni solishtiring).

Shunday qilib, V. Skottning tarixshunosligi bizga V. Gyugonikidan ko'ra ishonchliroq ko'rinadi, chunki V. Skott romanlarida tarixiy rasm yanada aniqroq va batafsil chizilgan va romanda hikoyaning o'zi bilan bir xil ahamiyatga ega.

XULOSA

Viktor Gyugo - taniqli frantsuz yozuvchisi va shoiri, uning ijodi adabiyotda romantizmning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatdi. Uning "Badbaxtlar" va "Notr Dam" kabi asarlari chuqur his-tuyg'ulari, ijtimoiy tanqidi va yorqin tasvirlari bilan mashhur. Viktor Gyugo adolat va erkinlik uchun kurashning timsoliga aylandi, uning g'oyalari va uslubi zamonaviy adabiyotga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Uning ishi butun dunyo bo'ylab o'quvchilarni ilhomlantirish va hayajonlantirishda davom etmoqda

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Brahman S. R. Viktor Gyugoning "Les Miserables" asari. - M.: Xud. litr, 1968 yil. .
2. Evnina E. M. Viktor Gyugo. - M.: Nauka, 1976. - (Jahon madaniyati tarixidan) .
3. Karelskiy A.V.Gyugo // Jahon adabiyoti tarixi. T. 6. M.: Nauka, 1989 yil. .
4. Lukov V. A. Gyugo // Chet el yozuvchilari: Bibliografik lug'at. M.: Ta'lim, 1997 yil. .
5. Meshkova I.V. Viktor Gyugoning ishi. - Kitob 1 (1815-1824). - Saratov: nashriyot uyi. Sar. Universitet, 1971 yil. .
6. Minina T. N. "To'qson uchinchi yil" romani: Probl. Viktor Gyugo ishidagi inqilob. - L.: Leningrad davlat universiteti nashriyoti, 1978 yil. .
7. Maurois A. Olympio yoki Viktor Gyugo hayoti. - M.: "Pravda", 1987. - 576 b. .
8. Muravyova N. I. Gyugo. - 2-nashr. - M.: Mol. Gvardiya, 1961 yil.